

International Trade & Investment NewsLetter

28.05 - 01.06

Україна, Київ вул. Велика Васильківська 9/2, оф.67,

тел. (044) 287 48 38, (044) 287 76 76, (044) 284 37 77

www.jurimex.ua, www.jurblog.com.ua

25 травня 2018 року у ВРУ було зареєстровано Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання ринків фінансових послуг (далі - Законопроект).

Даний Законопроект по праву можна вважати доволі амбіційним та таким, що дійсно може мати позитивний вплив на ринок фінансових послуг в Україні та сприяти підвищенню довіри споживачів до учасників фінансового сектору, захисту прав споживачів та підвищення їх фінансової обізнаності.

Так, автори Законопроекту головною метою законопроекту визначили створення фінансової системи, що здатна забезпечувати сталий економічний розвиток за рахунок ефективного перерозподілу фінансових ресурсів в економіці на основі розбудови повноцінного ринкового конкурентоспроможного середовища згідно зі стандартами ЄС, створення умов для належного та ефективного функціонування ринків небанківських фінансових послуг, зміцнення системної стабільності на цих ринках, забезпечення захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг.

Серед основних змін до діючого ЗУ «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» (далі - Закон) необхідно відмітити більш чітке врегулювання статусу споживачів фінансових послуг, розмежування термінів «споживач» та «клієнт» фінансової установи, а також у Законопроекті пропонується унормувати принципи захисту прав споживачів фінансових послуг, які будуть стосуватися всіх ринків фінансових послуг

Зокрема, споживачем фінансових послуг визнаватиметься фізична особа, яка отримує, має намір та відповідно до законодавства може отримати фінансову послугу для задоволення потреб, не пов'язаних із підприємницькою, незалежною професійною діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника, а клієнт – будь-яка особа (не тільки фізична), яка отримує, має намір та відповідно до законодавства може отримати фінансову послугу.

Під клієнтом буде розумітись фізична особа (у тому числі споживач), фізична особа – підприємець або юридична особа, яка отримує, має намір та відповідно до законодавства може отримати фінансову послугу.

Крім цього, автори Законопроект пропонують доповнити Закон статтею, що регулюватиме принципи захисту прав споживачів фінансових послуг, положення якої передбачають, що держава забезпечує захист прав споживачів фінансових послуг, виходячи з універсальних принципів такого захисту, шляхом створення спеціальних законодавчих та регуляторних засад щодо захисту прав споживачів фінансових послуг, спрямованих на: 1) забезпечення відповідального та справедливого ставлення до всіх категорій споживачів фінансових послуг; 2) забезпечення розкриття інформації при наданні фінансових послуг; 3) сприяння просвітницькій роботі з метою забезпечення обізнаності споживачів фінансових послуг, отримання ними навичок, знань та впевненості щодо розуміння ризиків, відповідальності та можливостей, пов'язаних із фінансовими послугами; 4) забезпечення відповідальної ділової поведінки осіб, які надають фінансові послуги, та їх уповноважених представників (осіб, які надають посередницькі послуги на ринках фінансових послуг); 5) забезпечення захисту коштів та інших активів споживачів фінансових послуг від шахрайства та зловживань; 6) забезпечення захисту персональних даних споживачів фінансових послуг; 7) створення і впровадження механізму досудового вирішення спорів щодо надання фінансових послуг; 8) сприяння конкуренції у сфері надання фінансових послуг».

Наступною важливою зміною, яку пропонують автори Законопроекту, є докладне викладення на рівні закону порядку припинення небанківських фінансових установ та запровадити обов'язкове отримання дозволу Регулятора на дії, пов'язані із таким припиненням, а також порядок отримання таких дозволів, визначення порядку припинення фінансових установ, а також порядку відновлення платоспроможності фінансової установи, визнання банкрутом і ліквідації.

Спірним питанням щодо запропонованих змін може бути «заміщення» норм ЗУ «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» та внесення їх не до спеціального закону, а до закону, що регулює загальні питання діяльності фінансових установ.

Позитивним фактором можемо вважати норми наступного змісту:

«Договір про надання фінансових послуг укладається виключно в письмовій формі:

1) у паперовому вигляді;

2) у вигляді електронного документа (з накладенням електронних підписів або електронних цифрових підписів чи інших аналогів власноручних підписів (печаток) сторін та/або шляхом укладання електронного договору відповідно до вимог законодавства, що регулює організаційно-правові засади діяльності у сфері електронного документообігу та/або електронної комерції);

3) шляхом приєднання клієнта до договору, який може бути наданий йому для ознайомлення у вигляді електронного документа на офіційній веб-сторінці фінансової установи. У разі отримання клієнтом фінансової послуги за допомогою платіжного пристрою вважається, що клієнт ознайомлений з договором, який розміщений у вигляді електронного документа на офіційній веб-сторінці фінансової установи, що надає таку фінансову послугу, або на екрані платіжного пристрою, який використовує фінансова установа.

Незалежно від того, в якому вигляді укладений договір про надання фінансових послуг, кожна сторона договору повинна отримати по одному примірнику договору включно з додатками до нього (...)

У разі якщо договір укладається шляхом приєднання, договір складається з публічної частини договору та індивідуальної частини договору, підписанням якої клієнт приєднується до договору в цілому. Публічна частина договору про надання фінансових послуг оприлюднюється та повинна бути доступною для ознайомлення клієнтів на офіційній веб-сторінці фінансової установи і надається клієнту за його вибором у спосіб, що дає змогу встановити дату надання, з використанням контактних даних, зазначених клієнтом. Усі редакції публічної частини договору повинні зберігатися на офіційній веб-сторінці фінансової установи із зазначенням строку їх дії.»

Як бачимо зі змісту вище зазначеної норми, авторами Законопроекту нарешті звернено увагу на розвиток сучасних інформаційних технологій та послуги фін.установ, що надаються у мережі Інтернет.

Останніми запропонованими змінами, яким хотілося б привернути увагу є норми Законопроекту, які врегульовують заходи державного нагляду (контролю) та інспектування Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Метою здійснення заходів державного нагляду (контролю) визначатимуться виявлення порушень законодавства, що регламентує надання фінансових послуг на ринках фінансових послуг та виявлення обставин і ризиків, що можуть негативно впливати на платоспроможність учасника ринку, який відповідно до закону має право надавати фінансові послуги на території України.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг буде уповноважена здійснювати заходи державного нагляду (контролю) у формі планових інспекцій, позапланових інспекцій та позапланових не виїзних інспекцій. Крім цього, Законопроектом пропонується у разі виявлення обставин і ризиків, що можуть негативно впливати на платоспроможність учасника ринку та/або порушень законів та інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність з надання фінансових послуг, надавати Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, застосовувати: коригувальні заходи, заходи впливу та штрафні санкції, передбачені законом.

Коригувальні заходи, що полягатимуть у рекомендації учаснику ринку фінансових послуг вчинити певні дії або утриматись від вчинення певних дій з метою усунення обставин або уникнення ризиків, що можуть негативно впливати на платоспроможність такого учасника ринку, матимуть рекомендаційний характер і не будуть обов'язковими до виконання учасником ринку фінансових послуг. Водночас, невиконання коригувальних заходів учасником ринку фінансових послуг буде підставою віднесення такого учасника до високого ступеня ризику здійснення діяльності з надання фінансових послуг.

До заходів впливу відноситиметься:

1) письмове застереження, що передбачає обов'язок учасника ринку фінансових послуг припинити дії, які спричинюють порушення законодавства, усунення причин і умов, що їм сприяють, а у разі, якщо порушення припинено, - щодо вжиття заходів для усунення наслідків цих порушень;

2) тимчасово, в тому числі до усунення виявлених порушень, заборона фінансовій установі укладати нові договори з надання фінансових послуг та/або продовжувати дію укладених договорів з надання фінансових послуг;

3) установлення для небанківських фінансових груп підвищені економічні нормативи, ліміти та обмеження щодо здійснення окремих видів операцій.

А от штрафні санкції пропонують встановлювати за

1) провадження діяльності на ринках фінансових послуг, для якої законом встановлені вимоги щодо одержання ліцензії та/або реєстрації, без відповідної ліцензії та/або реєстрації - у розмірі від 10000 до 100000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

2) неподання, несвоєчасне подання або подання завідомо недостовірної інформації - у розмірі від 1000 до 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; та

3) невиконання або несвоєчасне виконання розпорядження, рішення національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, про усунення порушення щодо надання фінансових послуг - у розмірі від 1000 до 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Загалом, можемо зазначити, що питання, які зачіпають запропоновані у Законопроекті зміни обговорювались давно та дійсно потребують якнайскорішого вирішення.

Підготували:

*Антоненко Анна, Гнєзділова Наталія, Гужвій Наталія, Шаповал Марія, Сагайдак Ірина,
Мельниченко Руслан, Шарнопільський В'ячеслав*